YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2009. május 12. [1]

1. A jelen ügynek lehetővé kell tennie a Bíróság számára, hogy pontosítsa a kontradiktórius eljárás elvéből eredő, a közösségi bíróságra háruló kötelezettségeket, ha hivatalból vesz figyelembe valamely imperatív jogalapot.

2. Az ügy az Európai Közösségek Bizottsága által az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága Írország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítélete [2] ellen benyújtott fellebbezésére vonatkozik, amely ítéletben e bíróság megsemmisítette a Gardanne, a Shannon régióban és Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványolajok esetében a Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott jövedéki adó alóli mentességről [helyesen: a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott mentességről] szóló, 2005. december 7-i 2006/323/EK bizottsági határozatot [3].

3. A vitatott határozatban a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősítette az ásványolajat terhelő jövedéki adó alóli mentességet, amelyet javaslatára az Európai Unió Tanácsa engedélyezett több évvel korábban, a jövedéki adóra vonatkozó irányelveknek megfelelően.

4. E határozatban a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e mentességek nem létező, hanem új támogatások, amelyeket főszabály szerint a kedvezményezettől vissza kell venni. A Bizottság azonban elismerte, hogy a Tanács támogatásokat engedélyező határozatai jogos elvárást ébresztettek a támogatásoknak a közös piac szabályaival való összhangját illetően. Így visszatérítésüket csak az említett mentességeknek az állami támogatási szabályok tekintetében történő hivatalos vizsgálati eljárás megindítása időpontjának az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* történő közzététele időpontjától rendelte el.

5. A vitatott határozat ellen megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be Írország, a Francia

1 – Eredeti nyelv: francia.
2 – A T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz. egyesített ügyek, a továbbiakban: megtámadott ítélet.
3 – HL 2006. L 119., 12. o., a továbbiakban: vitatott határozat.

Köztársaság és az Olasz Köztársaság, valamint két társaság, az Eurallumina SpA [4] és az Aughinish Alumina Ltd [5].

6. A megtámadott ítéletben az Elsőfokú Bíróság hivatalból vette figyelembe azon jogalapot, amely szerint az említett határozat indokolása hiányos, mivel abban – magyarázat nélkül – megállapítást nyert, hogy a vitatott mentességek nem minősülnek létező támogatásnak a 659/1999 tanácsi rendelet [6] 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében.

7. A vitatott határozatot e jogalap alapján megsemmisítette, anélkül hogy előzetesen beszerezte volna erre vonatkozóan a felek észrevételeit.

8. A Bizottság több jogalapra hivatkozik a megtámadott ítélet megsemmisítése iránti kérelmének alátámasztására. Elsőként azzal érvel, hogy az Elsőfokú Bíróság nem volt jogosult hivatalból figyelembe venni a kérdéses jogalapot és másodszor, hogy megsértette a kontradiktórius eljárás elvét. Annak kimondását is kéri a Bíróságtól, hogy a megtámadott ítélet tévesen állapította meg, hogy a vitatott határozat sérti az indokolási kötelezettséget a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzésére vonatkozóan.

9. Azt javasolom a Bíróságnak, hogy mondja ki, miszerint az Elsőfokú Bíróság teljes mértékben jogosult volt hivatalból figyelembe venni e jogalapot, azonban a kontradiktórius eljárás elvének megfelelően köteles volt beszerezni a felek e jogalapra vonatkozó észrevételeit. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy e követelmény figyelmen kívül hagyása igazolja a megtámadott ítélet megsemmisítését.

10. Azt is indítványozom, hogy a Bíróság mondja ki, miszerint a vitatott határozat indokolása nem hiányos a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzésére vonatkozóan, és utalja vissza az iratokat az Elsőfokú Bírósághoz a három tagállam és a két társaság által hivatkozott megsemmisítés iránti jogalapok vizsgálata érdekében.

I – Jogi háttér

A – *Az ásványolaj jövedéki adójára vonatkozó irányelvek*

11. Több irányelv szabályozza az ásványolaj jövedéki adóját, nevezetesen az ásványi olajok

4 – A továbbiakban: Eurallumina.

5 – A továbbiakban: Aughinish Alumina.

6 – Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

jövedéki adója szerkezetének összehangolásáról szóló, 1992. október 19-i 92/81/EGK tanácsi irányelv [7], az ásványolajok jövedékiadó-mértékének közelítéséről szóló, 1992. október 19-i 92/82/EGK tanácsi irányelv [8] és az energiatermékek és a villamos energia közösségi adóztatási keretének átszervezéséről szóló, 2003. október 27-i 2003/96/EK tanácsi irányelv [9], amely 2003. december 31-étől hatályon kívül helyezte a 92/81 és 92/82 irányelvet.

12. A 92/81 irányelv 8. cikkének (4) bekezdése lehetővé tette, hogy a Tanács a Bizottság javaslatára bármely tagállam számára engedélyezze a jövedéki adó alóli további mentességek vagy kedvezmények bevezetését.

13. A 2003/96 irányelv 2. cikke (4) bekezdése b) pontjának második francia bekezdése előírta, hogy az irányelv nem alkalmazható a kettős felhasználású energiatermékekre, tehát azon energiatermékekre, amelyeket egyaránt felhasználnak tüzelő-, fűtőanyagként, valamint nem üzemanyagként vagy nem tüzelő-, fűtőanyagként. Így 2003. december 31-étől – az irányelv alkalmazásának kezdetétől – megszűnt a timföldgyártásban használt nehéz fűtőolajok jövedéki adójának minimum mértéke. A 2003/96 irányelv továbbá a 18. cikkének (1) bekezdésében feljogosította a tagállamokat, hogy – a Tanács előzetes vizsgálata mellett – 2006. december 31-ig továbbra is alkalmazzák a II. mellékletben meghatározott kedvezményes adómértékeket vagy adómentességeket, amely említi a timföldgyártásban üzemanyagként felhasznált nehéz fűtőolajokra vonatkozó, jövedéki adó alóli mentességet a Gardanne régióban, a Shannon régióban és Szardínián.

7 – HL L 316., 12. o.
8 – HL L 316., 19. o.
9 – HL L 283., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 405. o.

B – *Az állami támogatások rendszere*

1. Az EK-Szerződés

14. Az EK 87. cikk (1) bekezdése kimondja:

„Ha e szerződés másként nem rendelkezik, a közös piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.”

15. Az EK 88. cikk előírja:

„(1) A Bizottság a tagállamokkal együttműködve folyamatosan vizsgálja a tagállamokban létező támogatási programokat. A Bizottság javaslatot tesz a tagállamoknak a közös piac fokozatos fejlődése vagy működése által megkövetelt megfelelő intézkedések meghozatalára.

(2) Ha a Bizottság – azt követően, hogy felhívta az érintett feleket észrevételeik megtételére – megállapítja, hogy egy állam által vagy állami forrásból nyújtott támogatás a 87. cikk értelmében nem egyeztethető össze a közös piaccal, vagy hogy az ilyen támogatást visszaélésszerűen használják fel, úgy határoz, hogy az érintett állam köteles a Bizottság által kitűzött határidőn belül a támogatást megszüntetni vagy módosítani.

[…]

(3) A Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni kell minden támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék a 87. cikk értelmében nem egyeztethető össze a közös piaccal, haladéktalanul megindítja a (2) bekezdés szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam a tervezett intézkedéseket nem hajthatja végre.”

2. A 659/1999 rendelet

16. A 659/1999 rendelet 1. cikkének b) pontja értelmében a létező támogatás:

„[…]

v. olyan támogatás, amelyet létező támogatásnak kell tekinteni, mert megállapítható, hogy a hatálybalépése idején nem minősült támogatásnak, és ezt követően – a közös piac fejlődésének eredményeként és anélkül, hogy a tagállam módosította volna – vált támogatássá. Egyes intézkedéseknek egy tevékenység közösségi jog általi liberalizálását követő támogatássá válása során az ilyen intézkedések a liberalizációra megállapított időpontot követően már nem minősülnek támogatásnak.”

II – A jogvita előzményei

17. Írország 1983-tól, az Olasz Köztársaság 1993-tól, a Francia Köztársaság pedig 1997-től kezdődően mentesítette a jövedéki adó alól a timföldgyártásra használt ásványolajokat a Shannon régióban, Szardínián és a Gardanne régióban.

18. A mentességekre a 92/510/EGK tanácsi határozat [10], a 93/697/EK tanácsi határozat [11] és a 97/425/EK tanácsi határozat [12] jogosított fel. E feljogosításokat a Tanács több alkalommal meghosszabbította, legutóbb a 2001/224/EK határozattal [13], 2006. december 31-ig.

19. A 2001/224 határozat indokolásának (5) pontja kimondta, hogy e határozat nem sértheti az egységes piac működésének torzulásaira vonatkozó bármely, különösen a Szerződés 87. és 88. cikke alapján elvégzendő eljárás eredményét, és hogy a Szerződés 88. cikke értelmében nem szünteti meg a tagállamokkal szembeni azon követelményt, hogy értesítsék a Bizottságot az állami támogatások lehetséges eseteiről.

20. A Bizottság az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* 2002. február 2-án megjelent három – 2001. október 30-án kelt – határozatával [14] megindította az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt eljárást a kérdéses mentességek mindegyike vonatkozásában. Ezen eljárás befejezésekor a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot.

21. E határozatban a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a 2003/96 irányelv alkalmazásának kezdetét – 2004. január 1-jét – megelőzően adott mentességek állami támogatásnak minősülnek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében.

22. Jelezte, hogy a mentességeket új támogatásként és nem létező támogatásként kell értékelni. A Bizottság ezen értékelést különösen arra a tényre alapozta, hogy a szóban forgó mentességek nem léteztek a Szerződésnek az érintett tagállamokban történő hatálybalépését megelőzően, azokat nem

10 – A bizonyos különös célokra használt ásványolajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek további alkalmazására a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően a tagállamok feljogosításáról szóló, 92/510/EGK tanácsi határozat (HL L 316., 16. o.).

11 – A bizonyos különös célokra használt ásványolajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek alkalmazására vagy további alkalmazására egyes tagállamoknak a 92/81/EGK irányelv 8. cikkének (4) bekezdésében meghatározott eljárásnak megfelelően történő feljogosításáról szóló, 1993. december 13-i 93/697/EK tanácsi határozat (HL L 321., 29. o.).

12 – A bizonyos különös célokra használt ásványolajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeinek és a jövedéki adó alóli mentességeinek alkalmazására és további alkalmazására a 92/81/EGK irányelvben meghatározott eljárásnak megfelelően a tagállamok feljogosításáról szóló, 1997. június 30-i 97/425/EK tanácsi határozat (HL L 182., 22. o.).

13 – A bizonyos különös célokra használt ásványolajok kedvezményes jövedékiadó-mértékeiről és a jövedéki adó alóli mentességeiről szóló, 2001. március 12-i 2001/224/EK tanácsi határozat (HL L 84., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 342. o.).

14 – HL C 30., 17., 21. és 25. o.

engedélyezte a Tanács vagy maga a Bizottság az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések alapján, és hogy a 659/1999 rendelet 4. cikke (6) bekezdésének rendelkezései nem voltak alkalmazhatók. [15]

23. A vitatott határozat indokolásának 69. pontjában a Bizottság kimondta, hogy a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja ebben az esetben nem alkalmazható.

24. Ezt követően kifejtette, hogy a szóban forgó támogatások miért összeegyeztethetetlenek a közös piaccal.

25. A 2004. január 1-jétől engedélyezett mentességeket illetően úgy határozott, hogy megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárást.

26. A Bizottság végül megvizsgálta, hogy a 2003. december 31-ig nyújtott támogatásnak megfelelő mentességeket milyen mértékben kell visszatéríttetni. Emlékeztetett arra, hogy a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított jogellenes támogatásokat a tagállamok kötelesek visszatéríttetni, kivéve, ha e visszatérítés ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével, mint például a bizalomvédelem vagy a jogbiztonság elvével.

27. A Bizottság úgy vélte, hogy e mentességi határozatok és azon tény alapján, hogy ezeket, beleértve a 2001/224 határozatot is, az ő javaslata alapján fogadták el, a vitatott mentességek kedvezményezettjei jogos elvárásra hivatkozhattak a tekintetben, hogy e mentességek összhangban vannak a közösségi joggal általában, de csak 2002. február 2-ig, a Szerződés 88. cikk (2) bekezdésében meghatározott eljárás megindítására vonatkozó határozatnak az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* való közzétételének időpontjáig.

28. A vitatott határozat rendelkező része kimondja, hogy a 2003. december 31-ig nyújtott jövedéki adó alóli mentességek a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősülnek, hogy a 2002. február 3-a és 2003. december 31-e között nyújtott támogatás a Szerződés 87. cikkének (3) bekezdése értelmében a közös piaccal nem összeegyeztethető, amennyiben a kedvezményezettek nem fizették meg a nehéz fűtőolajak 1000 kilogrammja utáni 13,01 eurós mértéket, és hogy ezen összeegyeztethetetlen támogatásokat a három érintett tagállamnak vissza kell téríttetnie.

15 – E rendelkezés előírja, hogy a támogatás engedélyezettnek tekintendő, ha arról a Bizottságot értesítették, és az nem hozott határozatot két hónapon határidőn belül.

III – Az Elsőfokú Bíróság előtti eljárás és a megtámadott ítélet

29. Írország, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, az Eurallumina és az Aughinish Alumina 2006. február 16-án, 17-én és 23-án benyújtott keresetlevelével keresetet indított a vitatott határozat teljes vagy részleges megsemmisítése iránt. A különböző ügyeket a szóbeli eljárás, majd az ítélethozatal céljából egyesítették.

30. A megtámadott ítélet szerint a felperesek lényegében huszonhárom jogalapra hivatkoztak, amelyeket különösen arra alapítottak, hogy a vitatott mentességeket hibásan minősítették új támogatásnak, holott létező támogatásokról volt szó; hivatkoztak továbbá a bizalomvédelem, a jogbiztonság, az ésszerű határidő betartása, a jogszerűség vélelme, a *lex specialis derogat legi generali*, a hasznos érvényesülés és a gondos ügyintézés elvének megsértésére. Az EK 87. cikk megsértésére, valamint e cikk alkalmazása kapcsán az indokolási kötelezettség megsértésére is hivatkoztak.

31. A megtámadott ítélet 46. pontja értelmében az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy úgy vélte, a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzése kapcsán helyes hivatalból figyelembe venni a vitatott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapot.

32. Az Elsőfokú Bíróság – miután emlékeztetett arra, hogy az indokolás hiánya vagy nem megfelelő volta a közösségi bíróság által hivatalból figyelembe veendő imperatív jogalapnak minősül, valamint utalva a közösségi aktusok indokolási kötelezettségének hatályára vonatkozó ítélkezési gyakorlatra –, kifejtette, hogy a Bizottság a vitatott határozatban vizsgálta, hogy a szóban forgó mentességek új támogatásnak vagy létező támogatásnak minősülnek-e, és kimondta, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja az adott esetben nem alkalmazható, anélkül hogy az alkalmazhatóság mellőzésének okait megjelölte volna.

33. Az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 56–62. pontjában úgy ítélte meg, hogy a következő különös körülmények kötelezték a Bizottságot a rendelkezés alkalmazása mellőzésének konkrét indokolására.

34. Először is, több, a szóban forgó mentességeket engedélyező határozat kimondja, miszerint a Bizottság elismeri, hogy e mentességek nem idéznek elő torzulásokat a versenyben, és semmi nem utal arra, hogy a verseny torzulása fogalmának eltérő lenne a hatálya adóügyi téren és az állami támogatások területén. Több határozat megemlíti, hogy a Bizottság rendszeresen vizsgálni fogja a szóban forgó mentességeket a belső piac működésével és a Szerződés egyéb céljaival való összeegyeztethetőség biztosítása érdekében.

35. Másodszor, a vitatott határozat 97. pontjában a Bizottság elismerte, hogy ezen – a saját javaslatát követően elfogadott – engedélyező határozatok arra engedtek következtetni, hogy a szóban forgó mentességeket nem lehetett állami támogatásnak minősíteni a hatálybalépésük idején. Az a körülmény, hogy az indokolás e pontja a támogatás visszatérítésére vonatkozó részben jelenik meg, az Elsőfokú Bíróság szerint nem korlátozhatja azok hatályát a szóban forgó mentességek állami támogatásként történő minősítése tekintetében.

36. Harmadszor, a szóban forgó mentességeket a Tanács a Bizottság javaslatára engedélyezte és hosszabbította meg, és a 2001/224 határozat kivételével egyik sem tett említést az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal való bármely lehetséges összeütközésről. A vitatott határozat 96. pontjában a Bizottság hangsúlyozza, hogy senki nem feltételezi, hogy olyan nemzeti intézkedések engedélyezését javasolja a Tanácsnak, amelyek a Szerződés rendelkezéseivel összeegyeztethetetlennek bizonyulhatnak.

37. Az Elsőfokú Bíróság e körülményekből azt a következtetést vonta le, hogy a Bizottság megsértette az EK 253. cikkben számára előírt indokolási kötelezettséget a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzése vonatkozásában.

38. Az Elsőfokú Bíróság vitatott határozatot megsemmisítette, és a Bizottságot a költségek viselésére kötelezte.

IV – A fellebbezés

39. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, utalja vissza az ügyet az Elsőfokú Bírósághoz, a költségekről pedig jelenleg ne határozzon.

40. Írország, a Francia Köztársaság, az Olasz Köztársaság, az Eurallumina és az Aughinish Alumina azt kéri, hogy a Bíróság utasítsa el a fellebbezést, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

41. Másodlagosan az Eurallumina – arra az esetre, ha a Bíróság elfogadná a Bizottság fellebbezésének hatodik jogalapját, amely szerint az Elsőfokú Bíróság nem semmisíthette volna meg a vitatott határozatot azon részében, amely a hivatalos vizsgálati eljárást kiterjesztette a 2004. január 1-jét követő időszak mentességeire – azt kéri, hogy a Bíróság a megtámadott ítéletet csak e kiterjesztésre vonatkozóan helyezze hatályon kívül.

42. A Bizottság hat jogalapot terjeszt elő a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése és az ügyeknek az Elsőfokú Bíróság elé történő visszautalása iránti kérelmének alátámasztására.

43. Az első jogalap célja annak bizonyítása, hogy az Elsőfokú Bíróság túllépte a hatáskörét azáltal, hogy hivatalból figyelembe vette a megtámadott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapot. A második jogalap a kontradiktórius eljárás elvének és a védelemhez való jog megsértésén alapul. A harmadik jogalap célja annak bizonyítása, hogy azon kérdést, miszerint a szóban forgó támogatások a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának hatálya alá tartoznake, nem lehetett volna vizsgálni. A negyedik és ötödik jogalap annak bizonyítására irányul, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat sérti az indokolási kötelezettséget a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzését illetően. Végül a hatodik jogalappal a Bizottság arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság nem semmisíthette volna meg a vitatott határozatot azon részében, amely a hivatalos vizsgálati eljárást kiterjesztette a 2003. december 31-ét követő időszak mentességeire.

44. E jogalapok vizsgálata előtt emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott ítélet 46. pontjában az Elsőfokú Bíróság kimondta, hogy úgy vélte, a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzése kapcsán helyes hivatalból figyelembe vennie a vitatott határozat indokolásának hiányára alapított jogalapot.

45. A tárgyalás során megerősítést nyert, hogy a felperesek – bár az Elsőfokú Bíróság előtt kétségbe vonták a Bizottság által a vitatott határozatban elfogadott új támogatásként történő minősítést, és azt állították, hogy a szóban forgó mentességeket létező támogatásnak kell minősíteni –, egyszer sem alapították érvelésüket a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának rendelkezéseire. [16]

46. Elfogadottnak kell tehát tekinteni a következőkben kifejtett érvelés céljából, egyrészt, hogy a felek nem állították az Elsőfokú Bíróság előtt, hogy a szóban forgó mentességeket létező támogatásnak kell tekinteni a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében és másrészt, hogy az Elsőfokú Bíróság által hivatalból figyelembe vett azon jogalapot, amely e rendelkezés alkalmazásának mellőzését érintő indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozik, a felek nem vitatták meg.

A – *Az első jogalapról*

1. A felek érvei

47. A fellebbezés első jogalapja hivatalosan az Elsőfokú Bíróság hatáskörének hiányán, a fellebbező érdekeit sértő eljárási szabályta-

16 – Írország és az Aughinish Alumina az állította, hogy a szóban forgó támogatások létező támogatának minősülnek egyrészt a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának iii. alpontja alapján, mivel a Bizottság nem hozott határozatot a támogatás bejelentését követő két hónapon belül, másrészt ugyenezen rendelet 1. cikke b) pontja iv. alpontjának és 15. cikke (3) bekezdésének együttes rendelkezései alapján, azon indokkal, hogy a mentességek már több mint tíz éve léteztek, és végül azért, mert megfeleltek az Írország által az Európai Közösséghez történő csatlakozása előtt vállalt jogi kötelezettségvállalásoknak. Az Olasz Köztársaság a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának ii. alpontjára hivatkozott azzal az indokkal, hogy az említett mentességeket a Tanács rendszeresen engedélyezte.

lanságokon, a keresethez kötöttség elvének megsértésén, az EK 230. és EK 253. cikk együttes rendelkezéseinek megsértésén, valamint a Bíróság alapokmánya 21. cikkének és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának és 48. cikke 2. §-ának megsértésén alapul.

48. E jogalap két részre oszlik.

49. Az első részben a Bizottság arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy hivatalból vette figyelembe a vitatott határozat indokolásának megsértésére alapított jogalapot, túllépett a jogvitának a felek által meghatározott keretein, így túllépte a hatáskörét, megsértette a keresethez kötöttség elvét, *ultra petita* határozott, és a Bizottság érdekeit sértő eljárási szabálytalanságot követett el.

50. Kifejti, hogy a közösségi jog végrehajtása során a nemzeti bíróságot terhelő kötelezettségek alapján, amint azt a van Schijndel és van Veen egyesített ügyekben 1995. december 14-én hozott ítéletben [17] és a van der Weerd és társai ügyben 2007. június 7-én hozott ítéletben [18] kimondták, az Elsőfokú Bíróság nem vehette volna figyelembe a szóban forgó jogalapot, mivel az egyáltalán nem kapcsolódott a felek által hivatkozott huszonhárom jogalaphoz. Ez utóbbiak egyszer sem érveltek azzal, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja releváns lehet.

51. Az említett jogalap nem kapcsolódik az öt egyesített ügy irataiban szereplő tényekhez, az ügyekben semmi nem utal arra, hogy a vitatott mentességek nem minősültek támogatásnak a bevezetésük idején, és hogy később, a közös piac fejlődése következtében váltak támogatássá.

52. A jogalap második részében a Bizottság azt állítja, hogy a hivatalból figyelembe vett jogalap valójában a vitatott határozat érdemi jogszerűségére vonatkozik, és nem annak indokolására, mivel az Elsőfokú Bíróság által megkívánt indokolás nem volt szükséges ahhoz, hogy az érintettek megismerjék a vitatott határozat indokait, sem ahhoz, hogy a Bíróság a felülvizsgálatot gyakorolhassa. Az Elsőfokú Bíróság így megsértette a közösségi bíróság szerepére vonatkozó szabályokat a megtámadott aktusok indokolásának felülvizsgálatát illetően, ahogyan azt az ítélkezési gyakorlat, nevezetesen a Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [19] is kimondja, amelyben a Bíróság világosan különbséget tett a megtámadott aktus formai jogszerűségét megkérdőjelező jogalapok – amelyet a közösségi bíróságnak adott esetben hivatalból kell figyelembe vennie – és az érdemi jogszerűségre vonatkozó jogalapok között, amelyeket csak akkor lehet vizsgálni, ha a felek előterjesztették azokat.

17 – A C-430/93. és a C-431/93. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1995., I-4705. o.).

18 – A C-222/05–225/05. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2007., I-4233. o.).

19 – A C-367/95. P. sz. ügy (EBHT 1998., I-1719. o.).

53. A Bizottság azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság azáltal, hogy a szóban forgó, valójában a vitatott határozat érdemére vonatkozó jogalapot figyelembe vette, megsértette a jogalapok keresetlevélben történő előterjesztésére vonatkozó kötelezettséget, amely a Bíróság alapokmányának 21. cikkében és az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-ában és 48. cikkének 2. §-ában szerepel.

54. Az ellenérdekű felek vitatják ezen érvelést.

2. Értékelés

55. Az ellenérdekű felekhez hasonlóan az a véleményem, hogy a Bizottság által az első jogalap keretében kifejtett kifogások nem megalapozottak.

56. Ami elsőként a jogalap első részét illeti, a közösségi bíróság azon jogát, hogy hivatalból vegyen figyelembe egy olyan jogalapot, mint amelyet az Elsőfokú Bíróság figyelembe vett, nem lehet a Bizottság által említett, fent hivatkozott van Schijndel és van Veen ügyben vagy a van der Weerd és társai ügyben hozott ítéletek alapján meghatározni.

57. Ezen ítéletek a tagállamoknak az egyenértékűség és hatékonyság elve által behatárolt eljárási önállóságára vonatkoznak. Azt a kérdést érintik, hogy valamely nemzeti bíróságnak – attól függően, hogy annak eljárási joga lehetővé teszi-e egy belső jogi jogalap hivatalból történő figyelembevételét, vagy sem –, hivatalból figyelembe kell-e vennie a közösségi jog végrehajtását ezen elvek alapján. Ezen ítéletek meghatározzák, hogy a hatékonyság elve milyen mértékben kötelezi a nemzeti bíróságot valamely közösségi jogi jogalap hivatalból történő figyelembevételére, ha a nemzeti joga nem teszi lehetővé számára belső jogi jogalap hivatalból történő figyelembevételét. Ilyen körülmények között mondták ki a van der Weerd és társai ügyben hozott ítéletben, hogy a nemzeti bíróság nem köteles hivatalból kezdeményezni a közösségi jog alkalmazását, ha a feleknek maguknak is lehetőségük volt az eljárás folyamán ilyen jogalapra történő hivatkozásra.

58. A hatékonyság elve hatályának e korlátja nem ültethető át a jelen ügyre, amelyben a közösségi bíróság hatáskörének értékeléséről van szó. E hatáskör önálló szabályokból ered, amelyek vagy a közösségi bíróságok előtti eljárásra irányadó szabályokból, vagy az ítélkezési gyakorlatból erednek.

59. Mint arra a Bizottság helyesen emlékeztetett, e szabályokból, különösen a Bíróság alapokmányának 21. cikkéből, valamint az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-ából az is következik, hogy a jogvitát a felek határozzák meg és határolják körül. Ebből következik, hogy a közösségi

bíróság nem lépheti túl a felek által előterjesztett kérelmekben foglaltakat. Főszabály szerint szintén a felek által kifejtett ténybeli és jogi elemeken belül kell e kérelmekről határoznia.

60. A közösségi bíróság szerepe ettől még nem passzív és nem korlátozható a jogvitában részes felek álláspontja érdemeinek értékelésére oly módon, hogy csak az általuk hivatkozott jogalapokra és érvekre szorítkozzon. A közösségi bíróság ugyanis nem csupán döntőbíró. Az EK 220. cikk alapján a közösségi jog tiszteletben tartását is biztosítania kell.

61. Valamennyi közösségi bíróság előtti eljárásra vonatkozó szabály, valamint az ítélkezési gyakorlat több olyan esetet határozott meg, amelyben a közösségi bíróság a törvényesség megállapítására vonatkozó kötelezettség teljesítése érdekében hivatalból figyelembe vehet valamely jogalapot.

62. Az eljárási szabályzat alapján a közösségi bíróság hivatalból figyelembe veheti, ha nyilvánvalóan nincs hatásköre a kereset elbírálására, vagy ha az nyilvánvalóan elfogadhatatlan, vagy adott esetben jogilag nyilvánvalóan megalapozatlan.[20] Hivatalból figyelembe veheti a kereset eljárásgátló okok fennállása miatti elfogadhatatlanságát[21], tehát a kereset elfogadhatósága lényeges feltételének megsértését, mint például a keresetindítási határidő betartása[22], megtámadható aktus létezése[23], a kereshetőségi jog[24], stb.

63. Az ítélkezési gyakorlat alapján hivatalból kell figyelembe vennie a közösségi jogrend valamely szabályának megsértését, ha e szabály kellően jelentős ahhoz, hogy eljárásgátló oknak lehessen minősíteni. Így kimondásra került, hogy a közösségi bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie az abszolút anyagi jogerőt[25] és az aktust kibocsátó hatáskörének hiányát[26]. Szintén hivatalból kell figyelembe vennie a lényeges eljárási szabálysértéseket, tehát olyan szabálytalanságokat, amelyek érintik az aktus vagy a követett eljárás formáját, és amelyek sértik harmadik felek vagy az aktus által érintett személyek jogait, vagy amelyek befolyásolhatják az említett aktus tartalmát[27], mint például a szabályos hitelesítés hiánya[28] vagy az értesítés hiánya[29].

20 – A Bíróság eljárási szabályzata 92. cikkének 1. §-a, az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 111. cikke és a Közszolgálati Törvényszék eljárási szabályzatának 76. cikke.

21 – Lásd a Bíróság eljárási szabályzata 92. cikkének 2. §-át, az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 113. cikkét és a Közszolgálati Törvényszék eljárási szabályzatának 77. cikkét.

22 – A C-154/99. P. sz., Politi kontra Európai Képzési Alapítvány ügyben 2000. június 29-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-5019. o.) és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

23 – A C-130/91. sz., ISAE/VP és Interdata kontra Bizottság ügyben 1992. január 14-én hozott végzés (EBHT 1992., I-69. o.) 11. pontja.

24 – A C-298/00. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-4087. o.) 35. pontja és a C-417/04. P. sz., Regione Siciliana kontra Bizottság ügyben 2006. május 2-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-3881. o.) 36. pontja.

25 – A C-4432/03. P. és C-471/03. P. sz., P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 1-jén hozott ítélet (EBHT 2006., I-4845. o.) 45. pontja.

26 – A C-210/98. P. sz., Salzgitter kontra Bizottság ügyben 2000. június 13-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-5843. o.) 56. pontja.

27 – E meghatározás Rideau, J., „Recours en annulation", Jurisclasseur, 2008, 331. kötet, 24. pontjából került átvételre.

28 – A C-287/95. P. sz., Bizottság kontra Solvay ügyben 2000. április 6-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-2391. o.) 55. pontja.

29 – A C-227/92. P. sz., Hoechst kontra Bizottság ügyben 1999. július 8-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-4443. o.) 72. pontja.

64. E különböző esetekben a megtámadott aktus hibája kellően súlyos ahhoz, hogy a közösségi bíróság által alkalmazott szankciót igazolja, noha a felperes nem hivatkozott rá. Más szavakkal, ha a megtámadott közösségi aktus ellentétes az anyagi jogerővel, vagy hatáskörrel nem rendelkező hatóság fogadta el, vagy lényeges eljárási szabálysértésből ered, kevésbé jelentős az a kérdés, hogy ezen aktus szenved-e olyan hibában is, amelyet a felperes a megsemmisítés iránti kérelme alátámasztására terjesztett elő. A közösségi jogrend védelme lehetővé, és adott esetben a bíróság törvényesség megállapítására vonatkozó kötelezettségévé teszi annak megállapítását, hogy a szóban forgó aktus olyan hibában szenved, amely a megsemmisítését vonja maga után.

65. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az indokolás hiánya a lényeges eljárási szabálysértések közé tartozik, és az indokolási kötelezettség megsértése olyan imperatív jellegű kérdés, amelyet a közösségi bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia. [30]

66. E kötelezettség elismerése nem érvényesülne hatékonyan, ha a közösségi bíróságnak a fent említett jogalapok hivatalból történő figyelembevételére vonatkozó joga attól függne, hogy a felek által hivatkozott jogalapokhoz és érvekhez köti magát. Az ilyen feltétel betartása ugyanis ellentmondásban állna magával a hivatalból történő figyelembevétel jogának céljával, amely pontosan a felek hiányosságait hivatott pótolni egy imperatív szabály figyelmen kívül hagyása esetén.

67. A megsemmisítés iránti keresetben eljáró közösségi bíróságnak tehát nem lehet felróni, hogy túllépi a jogvita keretét, túllépi a hatáskörét, hogy *ultra petita* határoz, és hogy figyelmen kívül hagyja az eljárási szabályzatát, ha ilyen jogalapot, amely pontosan a megsemmisíteni kért aktus jogszerűségére vonatkozik, hivatalból vesz figyelembe.

68. A Bizottság ugyanígy megalapozatlanul állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítéletben túllépte a jogvita kereteit, mivel a hivatalból figyelembe vett jogalap nem kapcsolódott a felek által előterjesztett tényállási elemekhez.

69. Nem világos számomra ugyanis, hogy az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalap hivatalból történő figyelembevételével az Elsőfokú Bíróság hogyan léphette túl a jogvita kereteit, amikor az indokolási kötelezettség az EK 253. cikknek megfelelően minden közösségi aktusra vonatkozik. Ezen érv továbbá annál is kevésbé megalapozott, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontját a vitatott határozat kifejezetten említi.

30 – A C-265/97. P. sz., VBA kontra Florinex és társai ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-2061. o.) 114. pontja.

70. Ezen elemzés nem ítéli meg előre azon kérdést, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen vélte-e úgy, hogy a vitatott határozatnak elégtelen az indokolása a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzését illetően. Az elemzés e szakaszában csupán azt kívánom jelezni, hogy az Elsőfokú Bíróság e kérdés hivatalból történő figyelembevételével a törvényesség megállapítására vonatkozó kötelezettségét teljesítette. Ezért a Bizottság azon érve, amely szerint az Elsőfokú Bírósághoz benyújtott iratok nem tartalmaznak olyan körülményt, amely arra enged következtetni, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja alkalmazható, véleményem szerint arra a kérdésre vonatkozik, hogy a vitatott határozat indokolása e rendelkezés alkalmazásának mellőzését illetően elégtelen-e, vagy sem. Ezen érv nem kérdőjelezheti meg az Elsőfokú Bíróságnak a szóban forgó jogalap hivatalból történő figyelembevételére vonatkozó hatáskörét.

71. A Bizottság által a vizsgált jogalap első részében kifejtett kifogások tehát véleményem szerint megalapozatlanok.

72. Másodszor, a Bizottság által a vizsgált jogalap második részében állítottakkal ellentétben az Elsőfokú Bíróság nem vizsgálta hivatalból – indokolási elégtelenségnek álcázva – a vitatott határozat érdemi jogszerűségére vonatkozó jogalapot.

73. Igaz, több ízben kimondásra került, hogy bár az indokolás hiánya vagy elégtelensége a közösségi bíróság által figyelembe veendő imperatív jogalapnak minősül, a Szerződés végrehajtására vonatkozó szabály megsértését az EK 230. cikk értelmében a közösségi bíróság csak akkor vizsgálhatja, ha a kérelmező kéri.[31] A Bíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor az indokolási kötelezettség megsértésének álcázva valójában mérlegelési hibát rótt fel az aktust kibocsátó intézménynek.[32] A megtámadott ítélettel szemben azonban ezt nem lehet felhozni.

74. Az ítélkezési gyakorlatból és különösen a fent hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítéletből következik, hogy az indokolás hiányán alapuló jogalap nemcsak akkor alkalmazandó, ha a megtámadott aktusnak egyáltalán nincs indokolása, hanem akkor is, ha olyan kérdésben hiányos ezen indokolás, amelynek meghatározó jelentősége lehet a közösségi intézmény által az aktusban elért megoldásra.

75. Így ezen ítélet alapjául szolgáló ügyben az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a Bizottság azon határozatát, amellyel az elutasította a Pénz- és értékszállító vállalkozások nemzeti szakszervezeti tanácsának (Sytraval) és a Brink's France SARL panaszát, amelyben

31 – A fent hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 67. pontja, a fent hivatkozott VBA kontra Florinex és társai ügyben hozott ítélet 114. pontja, valamint a C-172/01. P., C-175/01. P., C-176/01. P. és C-180/01. P. sz., International Power és társai kontra NALOO egyesített ügyekben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11421. o.) 145. pontja.

32 – A fent hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 68–72. pontja; a fent hivatkozott VBA kontra Florinex és társai ügyben hozott ítélet 111–115. pontja, valamint az International Power és társai kontra NALOO egyesített ügyekben hozott ítélet 144. pontja.

azt állították, hogy a Francia Köztársaság által a Sécuripost vállalkozásnak nyújtott támogatások állami támogatások. A Bíróság szerint az Elsőfokú Bíróság helyesen állapította meg, hogy a szóban forgó határozat indokolása elégtelen egyrészt, mivel a Bizottság elmulasztott válaszolni a panaszban kifejezetten említett kifogásra azzal kapcsolatban, hogy az állam részben vagy teljesen biztosította-e a Sécuripost alkalmazottainak illetményét, holott ez nem csupán másodlagos aspektus volt.

76. A Bíróság azt is kimondta, hogy az Elsőfokú Bíróság ezen értékelése megalapozott volt másrészt a panaszosok azzal kapcsolatban megfogalmazott kifogásának hiányára nézve is, hogy a Sécuripost a kirendelt alkalmazottak után nem fizet munkavállalói járulékot a munkanélküliségi segélyt nyújtó pénztárba, amelyre a Bizottság erre azzal a kijelentéssel válaszolt, hogy „a kirendelt tisztviselők foglalkoztatása után nem kell járulékot fizetni a munkanélküliségi segélyt nyújtó pénztárba, mert státusuk foglalkoztatási garanciát biztosít számukra”.

77. Ellenben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Elsőfokú Bíróság indokolási elégtelenségnek álcázva valójában nyilvánvaló mérlegelési hibát rótt fel a Bizottságnak, és így vitatta a határozat érdemének jogszerűségét, kimondva például, hogy a Posta leányvállalataiból álló holdingtársaság által a Sécuripost SA-nak adott 15 000 000 FRF-os előleg megadása fizetést magában foglaló ügylet, és nem elegendő annak bizonyítására, hogy ebben az esetben nincs szó állami támogatásról, mert egy ilyen fizetést magában foglaló ügyletet olyan kamattal is végre lehet hajtani, amely jelentős előnyt biztosít, így a Bizottságnak meg kellett volna vizsgálnia, hogy az alkalmazott kamat megfelel-e a piaci kamatnak. [33]

78. Bár e két utolsó példa fényében látszólag nehéz lehet pontosan megtalálni az indokolás elégtelensége és a mérlegelési hiba közötti határt, tény az, hogy a megtámadott ítéletben az Elsőfokú Bíróság által hivatalból vizsgált jogalap nem tért el a céljától, és véleményem szerint egyértelműen a vitatott határozat indokolására vonatkozik.

79. Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat indokolása elégtelen, mivel annak 69. pontja – minden magyarázat nélkül – kimondta, hogy a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja ebben az esetben nem alkalmazható. Az Elsőfokú Bíróság tehát nem tudta megkérdőjelezni azon indokok megalapozottságát, amelyek miatt a Bizottság úgy vélte, hogy e rendelkezés nem alkalmazható, mivel ezen indokokat nem határozta meg pontosan.

33 – A fent hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 70. pontja.

80. Ezen elemzés – ismétlem – nem vetíti előre a választ arra a kérdésre, hogy a Bizottságnak ki kellett volna-e fejtenie azon indokokat, amelyek miatt a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja ebben az esetben nem volt alkalmazható, vagy más szavakkal, hogy a vitatott határozat indokolása e ponton annyira elégtelen-e, hogy a megsemmisítését igazolja. A jelen fellebbezés negyedik és ötödik jogalapjaként szereplő e kérdést később vizsgálom. Véleményem szerint világosan meg kell különböztetni az első jogalap keretében értékelt problémakörtől, amely a közösségi bíróságnak valamely – mint például az indokolási kötelezettség megsértésére alapított – jogalap hivatalból történő figyelembevétele jogának terjedelmére vonatkozik.

81. Az elemzés e szakaszában fontos megerősíteni, hogy az Elsőfokú Bíróság mint a vitatott határozat jogszerűségét megállapító bíróság rendelkezett az ilyen jogalap hivatalból történő figyelembevételéhez szükséges hatáskörrel, azon ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, amely szerint bármely lényeges eljárási szabálysértést hivatalból figyelembe kell vennie.

82. Így azt javaslom a Bíróságnak, hogy a harmadik jogalapot – mint megalapozatlant – utasítsa el.

B – *A második jogalapról*

1. A felek érvei

83. A Bizottság arra hivatkozik, hogy az Elsőfokú Bíróság hivatalból vett figyelembe egy olyan jogalapot, amelyet nem tárgyaltak és nem vetettek fel az e bíróság előtti eljárás írásbeli és szóbeli szakaszában. Azt állítja, hogy az Elsőfokú Bíróság így megsértette a kontradiktórius eljárás elvét, amely a közösségi bíróságok előtti eljárás egyik általános elvének minősül, és amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikke mond ki.

84. Az ellenérdekű felek lényegében azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 62. cikke alapján e bíróságnak mérlegelési joga van, és elrendelheti a vita újbóli megnyitását, továbbá e cikkből és ugyanezen szabályzat 113. cikkéből következik, hogy a feleknek valamely jogalap hivatalból történő figyelembevétele előtti meghallgatása csak akkor kötelező, ha a kereset elfogadhatatlanságának vagy okafogyottá válásának megállapításához vezet. Kifejtik azt is, hogy az EJEE 6. cikke nem alkalmazható a Bizottsághoz hasonló közjogi jogi személyekre. Ennek hiányában azzal érvelnek, hogy a kontradiktórius eljárás elve hatályának illeszkednie kell a felekhez és az ügy jellegéhez.

85. Az ellenérdekű felek megjegyzik, hogy ezen elvet a jelen ügyben betartották, mivel a megtámadott ítélet nem olyan dokumentumokon vagy tényeken alapul, amelyekről a Bizottságnak nem volt tudomása.

86. Azt állítják továbbá, hogy a Közösség érdekeit nem érintették. Egyrészt a Bizottság jogait nem sértették meg, mivel nem nyilvánították polgári jogilag vagy büntetőjogilag felelősnek. Másrészt az indokolás hiányát *a posteriori* nem lehet orvosolni, tehát a vita újbóli megnyitása nem tette volna lehetővé a Bizottság számára, hogy olyan érveket terjesszen elő, amelyek következtében az Elsőfokú Bíróság nem veszi figyelembe hivatalból e jogalapot.

2. Értékelés

87. Feltétel nélkül osztom a Bizottság álláspontját.

88. Bár – mint azt korábban már jeleztem – az Elsőfokú Bíróság teljes mértékben rendelkezett az ilyen jogalap hivatalból történő figyelembevételére vonatkozó hatáskörrel, ugyanolyan fontosnak tűnik számomra kimondani, hogy e hatáskört érvényesen csak a kontradiktórius eljárás betartásával lehet gyakorolni.

89. A Bíróság megerősítette ezen elv jelentőségét és a közösségi jogrendbeli nagyon tág hatályát. Így az állandó ítélkezési gyakorlat szerint alapvető elvnek minősül, [34] amelyet „még különleges szabályozás hiánya esetén is" be kell tartani, minden olyan eljárásban, amely egy közösségi intézmény valamely személy érdekeit érzékenyen érintő határozatához vezethet. [35]

90. A kontradiktórius eljárás elve következésképpen alkalmazandó a közösségi bíróságok előtt. Ezenkívül a jogvitában részes valamennyi félnek – mind a magánszemélyeknek, mind a tagállamoknak vagy intézményeknek – részesülnie kell ezen elv előnyeiben. [36] A Snupat kontra Főhatóság ügyben hozott ítélet [37] e részlete szerint „alapvető jogelvet sértene egy bírósági határozat olyan tényekre és iratokra való alapítása, amelyeket a felek maguk vagy az egyik fél nem ismerhetett meg, és amelyekről a felek álláspontjukat nem fejthették ki".

91. Ezen állítás mutatja, hogy a kontradiktórius eljárás elve a jogállamiság fogalmának része, és magában foglalja valamennyi olyan elem előzetes megvitatását, amelyre az eljáró bíróság határozatát alapítani fogja, függetlenül a felek eljárási minőségétől. A közösségi

34 – A C-413/06. P. sz., Bertelsmann és Sony Corporation of America kontra Impala ügyben 2008. július 10-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-4951. o.) 61. pontja.

35 – A 85/76. sz., Hoffmann La Roche kontra Bizottság ügyben 1979. február 13-án hozott ítélet (EBHT 1979., 461. o.) 9. pontja és a C-315/99. P. sz., Ismeri Europa kontra Számvevőszék ügyben 2001. július 10-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-5281. o.) 28. pontja.

36 – Lásd különösen a C-287/02. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2005. június 9-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-5093. o.) 37. pontját.

37 – A 42/59. és 49/59. sz. egyesített ügyekben 1961. március 22-én hozott ítélet (EBHT 1961., 101., 156. o.).

intézményeknek – amelyek aktusainak jogszerűségét a közösségi bíróságok vizsgálják, és amelyek e körben eljárásban részt vevő felek – ugyanazokban a feltételekben kell részesülniük, mint az EK 230. cikkben említett többi félnek, függetlenül attól a kérdéstől, hogy jogosultak-e az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt az EJEE 6. cikkének megsértésére hivatkozni, vagy sem.

92. Az ítélkezési gyakorlat szerint a kontradiktórius eljárás elve magában foglalja az eljárásban részt vevő felek jogát egyrészt arra, hogy megismerjék azon elemeket, amelyekre a bíróság határozatát alapítani fogja, és másrészt, hogy azokat megvitathassák. [38] Ezen ítélkezési gyakorlat összhangban van a kontradiktórius eljáráshoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága általi értelmezésével, amely szerint e jogot magában foglalja az EJEE 6. cikkében említett „tisztességes eljárás" fogalma. [39]

93. A kontradiktórius eljárás elve nem csupán azt a jogot biztosítja az eljárásban részt vevő feleknek, hogy megismerjék és megvitassák az ellenfél által a bírósághoz benyújtott iratokat és észrevételeket. Magában foglalja a bíróság által hivatalból figyelembe vett azon elemek megismeréséhez és megvitatásához való jogot is, amelyekre az a határozatát alapítani kívánja.

94. A Bíróság egyértelműen elismerte e jogot, amikor az Elsőfokú Bíróság olyan tényekre és dokumentumokra alapítja a határozatát, amelyekről a felek nem szerezhettek tudomást. [40] Ellenben – hacsak nem tévedek – úgy tűnik, hogy nem tett így a mai napig olyan esetben, amelyben a közösségi bíróság hivatalból figyelembe vett imperatív jogalap alapján kívánja megoldani a jogvitát.

95. A kontradiktórius eljárás elvének betartása véleményem szerint jelen esetben ugyanúgy kötelező.

96. Mint azt a Bizottság az írásbeli észrevételeiben hangsúlyozta, e kötelezettség világosan levezethető az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatából. E bíróság szerint magának az eljáró bíróságnak is be kell tartania ezen elvet, különösen akkor, ha hivatalból felhozott jogalapra hivatkozva

38 – Lásd ebben az értelemben a C-480/99. sz., Plant és társai kontra Bizottság és South Wales Small Mines ügyben 2002. január 10-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-265. o.) 25–34. pontját, valamint a C-450/06. sz. Varec-ügyben 2008. február 14-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-581. o.) 47. pontját.

39 – Lásd különösen az EJEB, 1997. február 18-i Nideröst Huber kontra Svájc ítéletet, *Ítéletek és Határozatok Tára* 1997-I, 108. o., 24. §.

40 – Lásd a fent hivatkozott Plant és társai kontra South Wales Small Mines ügyben hozott ítélet 25–34. pontját. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Elsőfokú Bíróság figyelmen kívül hagyta a kontradiktórius eljárás elvét azáltal, hogy a felperesek keresetének elfogadhatatlanságát kimondó határozatát egy egyesített ügyben szereplő elemekre alapozta, amelyekről e felperesek nem szerezhettek tudomást. Lásd a C-78/03. P. sz., Bizottság kontra Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum ügyben 2005. december 13-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-10737. o.) 44–50. pontját, amelyben a Bíróság megalapozottnak nyilvánította a Bizottság azon kifogását, amely szerint az Elsőfokú Bíróság hibásan határozta meg újból oly módon a felperes keresetét, hogy annak célja az EK 88. cikk (2) bekezdéséből származó eljárási jogainak védelme és így nem tette lehetővé ezen intézmény számára, hogy ezen eljárási jogok megsértésére alapított jogalapra reagáljon.

utasítja el a fellebbezést, vagy bírálja el a jogvitát. [41]

97. A kontradiktórius eljárás elve által elérni kívánt cél tekintetében nem látok különbséget azon helyzet, amelyben a bíróság a felek által meg nem vitatott tényekre akarja alapozni a határozatát – amelyre a fent hivatkozott Plant és társai kontra Bizottság és South Wales Small Mines ügyben hozott ítélet vonatkozik – és azon helyzet között, amelyben hivatalból vesz figyelembe egy tisztán jogi indokot.

98. A kontradiktórius eljárás elvének ugyanis két célja van. Az első a bíróság tájékoztatása. Minden olyan elem felek általi megvitatása, amelynek hatása lehet a jogvita megoldására, lehetővé teszi így a bíróság számára, hogy teljesen pártatlanul és az ügy ténybeli és jogi elemeinek ismeretében határozzon.

99. A második cél azon bizalom megalapozása, amellyel a jogalanyoknak rendelkezniük kell az igazságszolgáltatás működésével kapcsolatban. E bizalom magában foglalja, hogy a feleknek biztosították, hogy minden olyan elemmel kapcsolatban kifejthették álláspontjukat, amelyre a bíróság a határozatát alapozta.

100. E megfontolások érvényesek akkor is, ha a közösségi bíróság hivatalból vesz figyelembe egy tisztán jogi jogalapot. Így valamely – akár imperatív – jogszabály alkalmazásával a jogvita megoldása szükségszerűen a bíróság értékeléséből ered, amelyet csak erősíthetnek és támogathatnak, vagy adott esetben gyengíthetnek a felek észrevételei. Ugyanígy a pervesztes fél számára az, hogy nem volt lehetősége előterjesztenie azon jogszabályra vonatkozó észrevételeit, amely nem ad neki igazat, még akkor is, ha imperatív szabályról van szó, jogszerűen azt a benyomást keltheti benne – mivel nem tudta magát megvédeni –, hogy a bíróság szövetkezett az ellenféllel.

101. Igaz, mint azt az ellenérdekű felek hangsúlyozzák, hogy a kontradiktórius eljárás elve nem korlátlan, és vannak alóla kivételek.

102. Így a bíróságnak benyújtott iratokat és információkat illetően el kell ismerni, hogy ezek közlését korlátozni lehet, ha azt alapvető jogok védelme vagy fontos közérdek indokolja, mint például az üzleti titok védelme. [42] Ugyanígy a közösségi bíróság

41 – Lásd különösen az EJEB 2005. október 13-i Clinique des Acacias és társai kontra Franciaország ítélet 38. §-át, valamint a 2006. február 16-i Prikyan és Angelova kontra Bulgária ítélet 42. §-át.

42 – A fent hivatkozott Varec-ügyben hozott ítélet 47., 50. és 51. pontjában a Bíróság kimondta, hogy a közbeszerzési eljárással kapcsolatban az ajánlatkérő által hozott határozat elleni jogorvoslati eljárás keretében a kontradiktórius eljárás elvének az érintett közbeszerzési eljárással kapcsolatos valamennyi információt illetően egyensúlyban kell állnia más gazdasági szereplőknek a bizalmas információik és üzleti titkaik védelméhez fűződő jogával. Lásd ugyanebben az értelemben az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 116. cikkének 2. §-át, amely az Elsőfokú Bíróság elnökének megadja a lehetőséget, hogy a bizalmas iratokat ne közölje a beavatkozóval.

az eljárási szabályzat alapján ideiglenes intézkedéseket rendelhet el „a másik fél észrevételeinek előterjesztését megelőzően is” [43]. Végül a közösségi bíróság végzéssel, a felperes előzetes meghallgatása nélkül elutasíthatja a keresetet, ha nyilvánvalóan nincs hatásköre annak elbírálására, vagy a kereset nyilvánvalóan elfogadhatatlan vagy jogilag nyilvánvalóan megalapozatlan. [44]

103. Mindazonáltal ezen eseteket véleményem szerint egy elv alóli kivételként kell érteni. Mindegyik olyan konkrét helyzetnek felel meg, amelyben jogszerű indoka van a kontradiktórius eljárás elvétől való eltérésnek. Az első két esetben valamely lényeges közérdek védelméről van szó, amellyel a kontradiktórius eljárás elvét egyensúlyba kell hozni, vagy biztosítani kell az elrendelt ideiglenes intézkedés hatékonyságát.

104. Végül a hatáskör hiánya, elfogadhatatlanság vagy jogilag nyilvánvaló megalapozatlansága esetén hozott végzéseket illetően a kontradiktórius eljárás elvétől való – bár vitathatóbb – eltérést magyarázhatja azon tény, hogy az elutasítás szükségessége olyan nyilvánvaló, hogy nem lehet vita tárgya. Más szavakkal, el lehetne ismerni, hogy a kereset elutasítása nem a bíróság értékeléséből ered, hanem ezen okok valamelyikének egyszerű megállapításából.

105. Ebből következik, hogy az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 113. cikkét nem lehet úgy értelmezni, hogy a közösségi bíróságnak hivatalból történő vizsgálat esetén csak az e rendelkezésben említett esetekben kellene tiszteletben tartania a kontradiktórius eljárás elvét, tehát amikor a kereset eljárásgátló okok fennállása miatti elfogadhatatlanságát figyelembe veszi, vagy megállapítja, hogy a kereset okafogyottá vált.

106. A fenti megfontolások fényében e cikket véleményem szerint úgy kell érteni, hogy az megerősíti a közösség bíróság hivatalból történő vizsgálatára vonatkozó hatáskörét, és nem úgy, mint amely korlátozza a kontradiktórius eljárás elvének hatályát. Ellenkezőleg, annak kifejezett előírásával, hogy a feleket meg kell hallgatni, az említett cikk megerősíti ezen alapelv jelentőségét abban az esetben, ha a bíróság hivatalból vesz figyelembe valamely jogalapot. A kontradiktórius eljárás alapelvének különös alkalmazásaként kell érteni.

107. A közösség bíróságnak tehát be kell tartania ezen elvet, amikor hivatalból figyelembe vett jogalap alapján kívánja megoldani a jogvitát. E célból őt terheli e jogalap vitára bocsátásának kötelezettsége, adott esetben a vita újbóli megnyitása révén.

43 – A Bíróság eljárási szabályzata 84. cikkének 2. §-a, az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének 2. §-a és a Közszolgálati Törvényszék eljárási szabályzata 104. cikkének 3. §-a.

44 – A Bíróság eljárási szabályzata 92. cikkének 1. §-a, az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 111. cikke és a Közszolgálati Törvényszék eljárási szabályzatának 76. cikke.

108. Nem vitatott, hogy a jelen ügyben az Elsőfokú Bíróság figyelmen kívül hagyta e kötelezettségét.

109. Az ellenérdekű felek mindazonáltal vitatják, hogy a kontradiktórius eljárás elvét megsértették, arra hivatkozással, hogy mivel az indokolás hiányát nem lehet orvosolni, a vita újbóli megnyitása nem tette volna lehetővé a Bizottság számára, hogy olyan érveket terjesszen elő, amelyek következtében az Elsőfokú Bíróság nem veszi figyelembe hivatalból a szóban forgó jogalapot. A Bizottság érdekeit tehát nem érintették.

110. Igaz, a kontradiktórius eljárás elve a védelemhez való joghoz kapcsolódik, és el kell ismerni, hogy e jogokat nem lehet pusztán formálisan alkalmazni. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint ahhoz, hogy valamelyik fél védelemhez való jogának megsértését megállapítsák, és ez a közösségi aktus megsemmisítését vonja maga után, szükséges, hogy e fél jogai sérüljenek. [45]

111. A kontradiktórius eljárás elve által követett célok és ezen elv közösségi jogrendbeli értéke fényében nehezen lenne elfogadható, hogy amikor a bíróság hivatalból vesz figyelembe egy imperatív jogalapot, amelyre a határozatát alapítani kívánja, és amely nem tartozik a hatáskör hiánya vagy nyilvánvaló elfogadhatatlanság esetén hozott végzések körébe, a fél érdekeit nem érintették. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzatának 113. cikke – korlátozás nélkül – előírja a bíróság számára a felek meghallgatását az eljárásgátló okok fennállása miatti elfogadhatatlanság hivatalból történő figyelembevétele esetén.

112. Ebből következik, hogy még akkor is, ha a bíróság számára a jogvita megoldása annyira egyértelmű, hogy a felek észrevételeinek semmilyen hatása nem lett volna rá, a feleknek mégis joguk van ahhoz, hogy e jogalapról előzetesen tájékoztassák őket, és hogy arról előterjesszék az észrevételeiket.

113. A jelen ügyben továbbá nem lehet kizárni, hogy a kontradiktórius eljárás elvének betartása hatással lehetett volna az Elsőfokú Bíróság határozatára.

114. Az elemzés e szakaszában nincs jelentősége, hogy a közösségi aktus indokolásának hiánya olyan hiba, amelyet főszabály szerint

45 – Ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazásának példájaként lásd a C-199/99. sz., Corus UK kontra Bizottság ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11177. o.) 19–25. pontját.

nem lehet orvosolni. Jelentősége annak van, hogy az Elsőfokú Bíróság elemzése, amely szerint a vitatott határozat sérti az indokolási kötelezettséget, valódi értékelésből származik, és azt vitatni lehetett.

115. Valamely közösségi aktus indokolási követelménye betartásának értékelése ugyanis ezen aktus konkrét, az állandó ítélkezési gyakorlat által rögzített több szempontból történő elemzéséből ered.

116. Az EK 253. cikkben előírt indokolásnak igazodnia kell a szóban forgó jogi aktus természetéhez, és világosan és egyértelműen ki kell fejtenie a jogi aktust megalkotó intézmény érvelését úgy, hogy az érdekeltek megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, és a bíróság felülvizsgálatot gyakorolhasson. Az indokolási kötelezettséget az adott ügy körülményei alapján kell értékelni, többek között a jogi aktus tartalma, a felhozott indokok jellege, csakúgy mint a címzetteknek vagy egyéb, a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett személyeknek a magyarázatokhoz fűződő érdekei alapján. Az indokolásnak nem kell megjelölnie az összes vonatkozó ténybeli és jogi elemet, mivel azt, hogy egy jogi aktus indokolása megfelel-e a Szerződés 253. cikkében felsorolt követelményeknek, nemcsak a szövege, hanem a háttere valamint az érintett témára vonatkozó jogszabályok összessége alapján kell megítélni. [46]

117. A megtámadott ítélet 56–62. pontjában az Elsőfokú Bíróság gondosan kifejtette azon indokokat, amelyek miatt véleménye szerint a Bizottságnak meg kellett volna vizsgálnia, hogy a vitatott mentességeket létező támogatásnak lehet-e tekinteni a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja értelmében, és amelyekből levezette, hogy a vitatott határozat – mivel annak megállapítására szorítkozott, hogy e rendelkezés nem alkalmazható – indokolása elégtelen.

118. Nem lehet kizárni, hogy az Elsőfokú Bíróság értékelése más lett volna, ha biztosította volna a Bizottságnak, hogy előterjessze ezen elemekre vonatkozó észrevételeit és azon érveit, amelyeket a jelen fellebbezés negyedik és ötödik jogalapja keretében terjesztett elő.

119. E megfontolásokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Bizottság által hivatkozott második jogalapot nyilvánítsa

46 – Lásd különösen a C-390/06. sz. Nuova Agricast ügyben 2008. április 15-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-2577. o.) 79. pontját, valamint a C-341/06. P. és C-342/06. P. sz., Chronopost és La Poste kontra UFEX és társai egyesített ügyekben 2008. július 1-jén hozott ítélet (EBHT 2008., I-4777. o.) 88. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

megalapozottnak, és mondja ki, hogy az Elsőfokú Bíróság, azzal, hogy a vitatott határozatot a felek által meg nem vitatott, hivatalból figyelembe vett jogalap alapján semmisítette meg, megsértette a kontradiktórius eljárás elvét, és így sértette a Bizottság érdekeit.

120. Következésképpen javasolom a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezését.

C – *A megtámadott ítélet hatályon kívül helyezésének következményeiről*

121. A megfellebbezett ítélet hatályon kívül helyezése esetén a Bíróság alapokmányának 61. cikke kimondja, hogy az ügyet határozathozatalra visszautalhatja az Elsőfokú Bírósághoz, vagy ha a per állása megengedi, az ügyet maga a Bíróság is érdemben eldöntheti.

122. A jelen ügy két szempontot hordoz. Egyrészt a vitatott határozat megsemmisítés iránti kereset tárgya, amely számos, az Elsőfokú Bíróság által nem vizsgált jogalapon nyugszik, és amelyeket következésképpen a Bíróság sem tud vizsgálni.

123. Másrészt az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett határozat sérti az indokolási kötelezettséget, és e kérdést a felek által hivatkozott megsemmisítés iránti jogalapok elemzését megelőzően kellett volna vizsgálnia.

124. Amennyiben azon kérdést, hogy a vitatott határozat indokolása hiányos-e, a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzését illetően kontradiktórius vita tárgyává tették volna, véleményem szerint a per eldönthető.

125. Továbbá, amint azt a Bizottság kifejtette, a Bíróság ítélete szükségesnek tűnik az igazságszolgáltatás hatékony működéséhez. Lehetővé teszi annak elkerülését, hogy az e kérdésre vonatkozó vita megismétlődjön az Elsőfokú Bíróság előtt, és adott esetben erre a kérdésre korlátozódó ítéletet eredményezzen, amely a legrosszabb esetben fellebbezés és az Elsőfokú Bíróság elé történő ismételt visszautalás tárgya lehet a felek által hivatkozott megsemmisítés iránti jogalapok vizsgálata céljából.

126. A fent hivatkozott Plant és társai kontra South Wales Small Mines ügyben hozott ítéletben már így járt el a Bíróság, amelyben – miután megállapította, hogy az Elsőfokú Bíróság a felperes érdekeit sértő eljárási szabálytalanságot követett el azáltal, hogy

olyan dokumentumok alapján nyilvánította elfogadhatatlannak a felperesek keresetét, amelyekről nem volt tudomásuk – úgy határozott ezt követően, hogy vizsgálja e kereset elfogadhatóságát. [47]

127. Azt javaslom tehát a Bíróságnak, hogy együtt vizsgálja a Bizottság negyedik és ötödik jogalapját, amelyben azt kívánja bizonyítani, hogy a megtámadott ítélet hibás, mivel az Elsőfokú Bíróság úgy ítélte meg, hogy a vitatott határozat indokolása a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzését illetően hiányos.

1. A felek érvei

128. Negyedik jogalapjával a Bizottság az EK 253. cikknek az EK 87. cikk (1) bekezdésével és az EK 88. cikk (1) bekezdésével összefüggésben történő megsértésére hivatkozik, összefüggésben az állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásra vonatkozó szabályokkal és a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontjával.

129. A negyedik jogalap keretében a Bizottság azt állítja, hogy a megtámadott határozat indokolása bizonyítja, hogy a szóban forgó intézkedések a bevezetésük óta mindig is támogatásoknak minősültek, az említett határozat kellően és az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően kifejti, hogy az említett mentességek olyan jellegűek, amelyek érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzíthatják a versenyt. E körülmények között ezen intézmény szerint nem volt szükséges részletesebben megmagyarázni azon okokat, amelyek miatt a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja nem volt alkalmazható.

130. Az ötödik jogalap keretében a Bizottság kifejti, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen értelmezte a jogot, mivel úgy ítélte meg, hogy különös – mind a Tanács vagy a Bizottság eljárására vonatkozó – követelmények előírták, hogy a vitatott határozat külön indokolást tartalmazzon a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazását illetően, ugyanakkor a – létező vagy új – állami támogatás fogalma objektív jellegű, és nem tehető függővé az intézmények eljárásától vagy nyilatkozataitól *a fortiori*, amikor ezen eljárás vagy nyilatkozatok nem kapcsolódnak az állami támogatások ellenőrzésére vonatkozó eljáráshoz. Az Elsőfokú Bíróság így ellentmondott a Bíróságnak a Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben 2006. június 22-én hozott ítéletében [48] elfogadott álláspontnak.

131. A negyedik jogalapra vonatkozóan az ellenérdekű felek úgy vélik, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja

47 – A fent hivatkozott Plant és társai kontra South Wales Small Mines ügyben hozott ítélet 35. pontja.

48 – A C-182/03. sz. és C-217/03. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2006., I-5479. o.).

v. alpontja alkalmazásának mellőzésére vonatkozó indokok nem következnek egyértelműen a vitatott határozatból, amely ebből következően nem felel meg a világos és egyértelmű indokolás követelményének. Egyébiránt az Elsőfokú Bíróság azt rótta fel a Bizottságnak, hogy nem fejtette ki azon indokokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy a vitatott mentességek torzítják a versenyt a közös piacon, ugyanakkor úgy tűnt, hogy korábban ezzel ellentétes álláspontot volt. Ilyen összefüggésben az Elsőfokú Bíróság az ítélkezési gyakorlat fényében helyesen ítélte úgy, hogy a Bizottságnak fel kellett volna tüntetnie azon okokat, amelyek bizonyítják, hogy elvégezte a következtetéseit alátámasztó elemzést. E jogalappal a Bizottság a vitatott határozat indokolása hiányának leplezésére törekedett, és a Bíróságtól azt várta, hogy olyan érdemi kérdésekről határozzon, amelyek nem kapcsolódnak e hiányossághoz.

132. Az ötödik jogalapra vonatkozóan az ellenérdekű felek azt állítják, hogy az Elsőfokú Bíróság nem kérdőjelezte meg az állami támogatás fogalmának objektív jellegét, hanem csupán úgy ítélte meg, hogy a Tanács és a Bizottság korábbi határozatai és azon jogos elvárás alapján, amely az ellenérdekű felekben ébredt a vitatott mentességek jogszerűségével kapcsolatban, ez utóbbinak a vitatott határozatban magyarázatot kellett volna adnia azon okokra, amelyek objektív módon arra indították, hogy kizárja a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának alkalmazását. Mivel egy határozat indokolásának magában a szövegben kell szerepelnie, a Bizottság magyarázatai nem pótolhatják az indokolás hiányát.

2. Értékelés

133. Véleményem szerint a vitatott határozatban a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának mellőzésére vonatkozó magyarázat hiánya nem indokolja annak az indokolási kötelezettség megsértése miatti megsemmisítését.

134. A fent említett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően azt a kérdést, hogy valamely közösségi aktus megfelel-e az EK 253. cikk által előírt indokolási követelménynek, konkrétan kell vizsgálni, figyelemmel különösen a szóban forgó aktus tartalmára, az elfogadásának körülményeire, és a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett személyeknek a magyarázatokhoz fűződő érdekei alapján.

135. Láttuk, hogy a vitatott határozatban a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az ásványolaj jövedéki adója alóli – a javaslatára a Tanács által engedélyezett mentességek – olyan új támogatásnak minősültek, amelyek összeegyeztethetetlenek a Szerződés állami támogatásra vonatkozó szabályaival.

136. Amint azt az Elsőfokú Bíróság a megtámadott ítélet 56–62. pontjában hangsúlyozta, ezen engedélyező határozatok indokolásából

több utalás következik, amelyekre tekintettel a tagállamok és az érintett vállalkozások jogszerűen hihették, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy e mentességek nem minősültek állami támogatásnak, különösen mivel nem vezettek a verseny torzulásához.

137. Lényeges volt tehát, hogy a Bizottság a vitatott határozatban világosan megjelölje azon okokat, amelyek miatt ellentétes következtetésre jutott. Őt terhelte különösen azok okok kifejtése, amelyek miatt úgy vélte, hogy a szóban forgó mentességek az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében torzítják a versenyt, vagy azzal fenyegetnek.

138. Az említett határozat indokolásának 58–64. pontjában a Bizottság felsorolta azon indokokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó mentességek állami támogatásnak minősülnek. Így kifejtette, hogy e mentességek megfelelnek az EK 87. cikk (1) bekezdése által előírt feltételeknek, tehát előnyben részesít bizonyos vállalkozásokat, hogy ezen előnyt állami forrásokból finanszírozzák, e mentességek érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, és hogy torzíthatják a versenyt, vagy azzal fenyegethetnek.

139. Így a vitatott határozat indokolásának 59. pontja szerint a mentességeket állami forrásokból finanszírozzák, mivel az állam lemond bizonyos pénzösszegről, amelyet másként beszedne. A határozat indokolásának 60. pontja szerint előnyben részesíti a kedvezményezetteket, mivel csökkenti egy jelentős nyersanyag költségét. Végül a határozat indokolásának 61. és 62. pontja szerint vélelmezni lehet, hogy az említett mentességek érintik a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítják a versenyt, vagy azzal fenyegetnek, mert a timfölddel a tagállamok között kereskednek, mert a kedvezményezettek és a Francia Köztársaság nyilatkozatai szerint a bevezetésük célja az volt, hogy az európai gyártók versenyezni tudjanak világszinten, és mert timföldet Németországban, Görögországban, Spanyolországban és Magyarországon is gyártanak.

140. Meg kell állapítani, hogy a Bizottság magyarázatai szerint minden feltétel teljesül, beleértve a tagállamok közötti verseny torzítását vagy az azzal való fenyegetést, időbeli korlátozás nélkül, tehát a szóban forgó mentességek bevezetése óta.

141. Ezen indokokból világosan következik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy a szóban forgó mentességek nem váltak állami támogatássá a közös piac fejlődése következtében, hanem kezdettől fogva annak minősültek, így *a priori* nem estek a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának hatálya alá.

142. A vitatott határozat eddigi vizsgálatából azt a következtetést is le lehet vonni, hogy a Bizottság, bár a mentességek Tanács általi engedélyezése idején úgy vélte, hogy azok nem ellentétesek a Szerződés állami támogatásra vonatkozó szabályaival, ezen értékelése téves volt és az EK 88. cikkben előírt felülvizsgálati eljárás keretében ellentétes következtetésre jutott.

143. A vitatott határozatban a Bizottság ezt követően kifejtette, hogy a szóban forgó mentességek miért minősülnek új támogatásnak és nem létező támogatásnak. Így utalt arra, hogy e mentességek nem léteztek a három tagállam csatlakozását megelőzően, azokat nem elemezték a Szerződés állami támogatásra vonatkozó szabályai alapján, és azokról nem történt értesítés.

144. Ezen összefüggésben mondta ki a Bizottság a megtámadott határozat indokolásának 69. pontjában, hogy a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja ebben az esetben nem alkalmazható.

145. E rendelkezésnek a fent hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítéletben foglalt értelmezésére tekintettel e megállapítás megalapozottnak tűnik. Ezen ítélet 71. pontja ugyanis kimondja, hogy e rendelkezés nem alkalmazható, ha a Bizottság valamely nemzeti rendelkezésre vonatkozóan változtatja meg álláspontját.

146. Igaz, a Bizottság nem tette hozzá e magyarázatot a vitatott határozat indokolásának 69. pontjához. Sajnálatos lehet, hogy nem utalt arra, miszerint a Tanács általi engedélyezéssel kapcsolatban e mentességekre vonatkozó, az ásványolajok jövedéki adójára vonatkozó irányelvek alapján végzett értékelése nem tudta igazolni, hogy azok a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának hatálya alá tartoznak. E sajnálkozás azon a tényen is alapulhat, hogy a vitatott határozat elfogadása idején a fent hivatkozott Belgium és Forum 187 kontra Bizottság egyesített ügyekben még nem hoztak ítéletet.

147. Úgy vélem azonban, hogy valójában nem volt szükség ilyen magyarázatra, figyelemmel a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának megfogalmazására, mivel e rendelkezés nem a közösségi intézmények álláspontjának megváltoztatására vonatkozik, hanem csupán a „közös piac fejlődésére” vagy „egy tevékenység közösségi jog általi liberalizálására”.

148. Mindazonáltal az Elsőfokú Bíróság megalapozatlanul rótta fel a Bizottságnak, hogy nem vizsgálta azon kérdést, miszerint a vitatott mentességeket létező támogatásnak lehet-e tekinteni e rendelkezés értelmében, azon tényből kifolyólag, hogy bevezetésük idején nem minősültek állami támogatásnak, hanem a közös piac fejlődésének eredményeként váltak támogatássá, anélkül hogy az érintett tagállamok módosították volna azokat.

149. A Bizottság véleményem szerint nem volt köteles ilyen vizsgálatot végezni, mivel a vitatott határozat 58–64. pontjában kifejtette, hogy a szóban forgó mentességek időbeli korlátozás nélkül – tehát bevezetésüktől kezdődően – állami támogatásnak minősültek. Ezen indokok véleményem szerint elegendőek ahhoz, hogy a vitatott határozat által közvetlenül és személyükben érintett tagállamok és vállalkozások megértsék, hogy a Bizottság miért ítélte úgy, hogy a mentességek nem váltak állami támogatássá a közös piac fejlődésének eredményeként, és következésképpen miért nem tartoztak a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának hatálya alá.

150. Ezen elemzés nem ítéli meg előre azt a kérdést, hogy a Bizottság a vitatott határozatban kellőképpen bizonyította-e, hogy a szóban forgó mentességek kezdettől fogva megfeleltek-e az EK 87. cikk (1) bekezdésében előírt feltételeknek és különösen, hogy torzították-e a versenyt, vagy azzal fenyegettek-e bevezetésüktől kezdődően. A vitatott határozat 58–64. pontjában kifejtettek alapján csupán annyit kívánok mondani, hogy nem volt szükséges, hogy a Bizottság megvizsgálja, hogy a mentességek állami támogatássá váltak-e a közös piac fejlődésének eredményeként, és a 659/1999/EK rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontjának hatálya alá tartoztak-e.

151. E megfontolásokra tekintettel gondolom úgy, hogy a vitatott határozat nem sérti az indokolási kötelezettséget abban a tekintetben, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikke b) pontjának v. alpontja nem alkalmazható.

V – Végkövetkeztetések

152. A fenti megállapításokra tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

„1) Az Elsőfokú Bíróság T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz., Írország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2007. december 12-én hozott ítéletet helyezze hatályon kívül a következők szerint:

– a Gardanne, a Shannon régióban és Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként felhasznált ásványolajok esetében a Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott jövedéki adó alóli mentességről szóló [helyesen: a Gardanne és a Shannon régióban, valamint Szardínián timföldgyártáshoz üzemanyagként használt ásványi olajokra vonatkozó jövedéki adó tekintetében Franciaország, Írország, illetve Olaszország által alkalmazott mentességről szóló], 2005. december 7-i 2006/323/EK bizottsági határozatot semmisítse meg azzal az indokkal, hogy abban az Európai Közösségek Bizottsága megsértette az indokolási kötelezettséget az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet 1. cikke b) pontja v. alpontja alkalmazásának jelen esetben történő mellőzését illetően;

– a T-62/06. sz. ügyben az ezt meghaladó részében utasítsa el a keresetet, és

– mondja ki, hogy az Európai Közösségek Bizottsága viseli a saját költségeit, valamint köteles viselni a felperesek részéről felmerült költségeket is, beleértve a T-69/06. R. sz. ideiglenes intézkedés iránti eljárás költségeit.

2) A T-50/06., T-56/06., T-60/06., T-62/06. és T-69/06. sz. egyesített ügyeket utalja vissza az Európai Közösségek Elsőfokú Bírósága elé.”